

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VII.

CELOVEC, SREDA, 2. JULIJ 1952

STEV. 44 (504)

Ameriški zunanji minister v Berlinu in na Dunaju

Po razgovorih, ki jih je imel pretekli teden z zunanjima ministroma Francije in Velike Britanije v Londonu, se je ameriški zunanji minister Dean Acheson zadnje soboto podal v zapadne predele Berlina, kjer se je udeležil polaganja temeljev za ameriško spominsko knjižnico. Ob priložnosti svojega obiska v Berlinu je Acheson izročil državnemu tajniku v bonnskem zunanjem ministrstvu prof. Hallsteinu besedilo note zapadnih zunanjih ministrov Sovjetski zvezi. Ponovil je tudi izjavo, ki pravi, da bodo zapadne velesile smatrale vsakršen napad na zapadni Berlin kot napad nase. V nedeljo je Acheson zapustil Berlin in se odpeljal v Avstrijo.

Na tullnskem letališču blizu Dunaja so ameriškega zunanje ministra pozdravili avstrijski zunanji minister Gruber, ameriški visoki komisar za Avstrijo poslanik Donnelly in vrsta drugih visokih osebosti. Acheson je ob svojem prihodu izrazil svoje zadovoljstvo nad tem, da je lahko vrnil nedavni obisk avstrijskih državljanov v Ameriki.

Na Dunaju samem sta Achesona pozdravila kancler Figl in vicekancler Schärff. V ponedeljek je prvi Achesonov obisk veljal zveznemu prezidentu Körnerju, ki je v svojem pozdravnem nagovoru poudaril, da je bil prav Acheson „eden izmed tistih ameriških državljanov, ki so vseskozi priznavali avstrijske zahteve po popolni svobodi.“ Acheson pa je ob vsaki priložnosti pohvalil avstrijski narod in njegove voditelje ter jim pripisoval junaštvo in vztrajnost, ki mu vsiljuje občudovanje. Po obisku pri zveznem prezidentu je imel tiskovno konferenco, katere se je udeležilo ogromno število domačih in inozemskih novinarjev.

O avstrijski državni pogodbi je Acheson izjavil, da bo nujno morala biti štiristranska pogodba. OZN take pogodbe ne bi mogla skleniti. S tem da je razvil vprašanje, ali bi bilo sploh koristno zadevo avstrijske državne pogodbe spraviti pred Združene narode, je

Acheson brez dvoma nekoliko razočaral tiste sile v Avstriji, ki že dalj časa o tem govore, da bodo avstrijsko vprašanje predložili OZN, ako se štiri velesile o tem vprašanju ne bi kmalu zedinile.

Kakšen je globlji pomen Achesonovega obiska v Berlinu in zlasti na Dunaju, res ni lahko ugotavljati. Ves zunanji videz daje njego-

vemu potovanju bolj manifestativni značaj, kar je razvidno predvsem iz obojestranskega pohvaljevanja ob vsaki priložnosti. Ali je bilo ob teh obiskih tudi kaj politično bolj pomembnih razgovorov, bo pokazala šele bodočnost, ki tako uspehov kot tudi neuspehov Achesonovega bivanja v Berlinu in na Dunaju ne bo mogla prikriti.

Moskva in Rim na isti liniji proti Jugoslaviji

Tisti krogi, ki so na Zapadu in še posebno na Vzhodu računali na politično izolacijo Jugoslavije, so se temeljito zmotili, kajti z vse globljimi simpatijami spremljajo mnogi narodi uspehe in borbo jugoslovanskega ljudstva. Naj omenimo samo delegacijo indijskih socialistov, ki je mesec dni popotovala po Jugoslaviji. Pred nekaj dnevi je odšla iz Jugoslavije, po izjavi Farida Ansarija, člana Izvršnega odbora indijske socialistične stranke. „z večjo vero v ustvarjalne sile ljudi.“ Po odhodu Indijcev so prispeli v Jugoslavijo burmanski socialisti. Voditelj delegacije, generalni sekretar burmanske Antifašistične lige, je ob vstopu na jugoslovanska tla povedal glavni razlog njihovega obiska: „Vaši borbi sledi burmanski narod s polnim razumevanjem. Tudi mi, Burmanci, tako kot vi, Jugoslovani, želimo dobre odnose z velikimi silami, toda nečemo jim dovoliti, da se vmešavajo v naše notranje zadeve. Tudi mi, Burmanci, smo dobili ameriško pomoč, toda skrbimo, da ta pomoč ne bi bila vezana na kakršne koli politične pogoje. Tudi mi hočemo zgraditi naše gospodarstvo, toda istočasno dati na stran dovolj sredstev, potrebnih za našo obrambo.“ Burmanci priznavajo, da je Jugoslavija dosegla v tej smeri že velike uspehe ter želijo proučiti njene metode.

Dve mesti sta, od koder z neprikrito sovražnostjo gledajo na te zunanje-politične uspehe Jugoslavije: Moskva in Rim.

Sovjetski birokrati segajo po sredstvih, ki kažejo le njihovo politično slabost. Po ugrabitvi jugoslovanskega državljanca iz poslopja jugoslovanskega poslaništva v Sofiji, je sedaj vrsta na madžarskih informbirojevcih, ki skoraj vsakodnevno pošiljajo svoja letala nad jugoslovansko ozemlje. No, v tem ni nič posebnega, takšnih metod pritiska se informbiro poslužuje brezuspešno na jugoslovanskih mejah že cela štiri leta in se jih bo posluževal prav tako brezuspešno verjetno še nadalje.

Podobno in v bistvu iz istih razlogov kot v Moskvi, se togotijo tudi v Rimu nad jugoslovanskimi uspehi. — Tako Jugoslavija kakor Grčija in Turčija imajo svoje grenke izkušnje z italijanskim imperializmom in zблиževanje treh dežel, ki se danes vse bolj močno razvijajo, je kaj neprijetno za tiste, še zelo vplivne italijanske kroge, ki še vedno sanjajo o italijanskem prodiranju na Balkan, o Jadranu kot „mare nostrum“, o hegemonistični vlogi Italije v Sredozemlju. Italijanski diplomati se zama n trudijo, da bi razvoj dobrososedskih odnosov onemogočili, da bi Jugoslavijo izolirali ter da bi v Washingtonu, Londonu in Parizu opravičili svoje današnje, ne ravno prijateljske postopke do Jugoslavije. Zato je še bolj kot razvoj prijateljskih odnosov med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo italijanske ekspanzioniste razdražil obisk avstrijskega ministra za zunanje zadeve v Jugoslaviji. Zveze med Dunajem in Rimom so sicer na prvi pogled zelo tesne, toda Avstrija se, po italijanski oceni, baje nekam preveč zanima za Trst.

V zvezi z obiskom Gruberja se v Rimu namreč boje, da se je avstrijski minister pogovarjal v Jugoslaviji o Trstu, alarmiralo pa jih je tudi pisanje avstrijskih časopisov o nekem projektu avstrijske svobodne cone v reškem pristanišču. Jugoslovanski vladi v Rimu kar odkrito in nesramno očitajo, da poskuša zastrupiti odnose med Avstrijo in Italijo. Tako stališče Italijanov do Jugoslavije pa svetovna javnost vedno bolj strogo obsoja, kot je že davno obsodila Moskvo in njene satelite zaradi njihovih odnosov do jugoslovanskih narodov.

Velika brezposelnost v Zapadni Nemčiji

Zapadnonemško ministrstvo za delo je objavilo poročilo, ki pravi, da se je od 1948 do 1951 dvignilo število zaposlenih od dobrih 14 milijonov na dobrih 16 milijonov, da pa je hkrati poskočilo tudi število brezposelnih od 603.000 na 1.430.000. Zapadnonemško ministrstvo za delo ne pričakuje, da se bo v bližnji bodočnosti to število pomembno zmanjšalo, ker je v Zapadni Nemčiji 9 milijonov beguncev in ker bo število tistih, ki so prišli iz šol, doseglo v naslednjih dveh letih največje število.

Bern. — Pri Leysinu v Švici so ustanovili nedavno „Mednarodni univerzitetni sanatorij“. Denarna sredstva so dobili iz nekega švicarskega sklada. Sanatorij bo sprejemal na zdravljenje študente z vsega sveta, ki morajo zaradi bolezni prekiniti študije. Med bivanjem v sanatoriju bodo pod kontrolo univerze v Lausanni.

V nedeljo so v Ajdovščini slovesno proslavili petletnico priključitve Slovenskega Primorja k matični državi FLR Jugoslaviji. — Poročilo s proslave bomo objavili v prihodnji številki našega lista.

Usoda vojnih ujetnikov v Sovjetski zvezi

Svet Atlantskega pakta je objavil sporočilo, ki očita Sovjetski zvezi, da je uničila več milijonov vojnih ujetnikov. V sporočilu je rečeno, da je bilo konec preteklega leta v Sovjetski zvezi 3.731.000 nemških vojnih ujetnikov, od katerih sta bila repatriirana 2 milijona, umrlih ali pogrešanih pa je 1.731.000.

Japonska vlada je, kakor pravi to sporočilo, izjavila lani julija, da je umrlo v Sovjetski zvezi približno 234.000 japonskih vojnih ujetnikov, 340.000 pa jih pogrešajo. Od 420.000 romunskih ujetnikov je bilo repatriiranih do leta 1948 190.000, usoda drugih pa je neznan.

Posebna sodišča za mladino

V začetku prejšnjega meseca je stopil v Veliki Nemčiji v veljavo zakon o sodiščih za mladino od 14. do 18. let. Ta sodišča bodo izrekala kazni na odvzem prostosti od 3 mesecev do 10 let. V kolikor pa bi mladi obtoženec prekršil 6. člen vzhodnonemške ustave, ki je naperjen proti dejavnosti zoper državno ureditev ali zakon o zaščiti miru, se bo lahko zanj uporabilo tudi splošno kazensko pravo, kar pomeni, da bo lahko obsojen tudi na težje kazni. Sprejete tega zakona v Veliki Nemčiji pač odkriva bojazen tamkajšnjega režima pred političnim odporom nemške mladine.

Posledice hlapčevske politike

Proti prihodu Ridgwaya, bivšega poveljnika ameriških čet na Daljnem vzhodu, v Parizu so francoski kominformovci organizirali 28. aprila t. l. demonstracije; z istim ciljem so proglasili generalno stavko za 4. junij. Obe akciji sta se jim ponesrečili in spoznati so morali, da hlapčevska politika, ki so jo, vodili po poveljih iz Moskve, ne more biti uspešna, ker jo ljudstvo odklanja. Zbirokratizirano in od ljudstva vedno bolj odtujujoče se francosko kominformistično vodstvo je dozdej živelo v iluzijah, iz katerih so ga predramili šele najnovejši in tudi najvidnejši neuspehi.

Dejansko pa kriza francoske kominformistične partije ni šele od včeraj, temveč traja že več let. Nekaj številčk nam to jasno dokazuje: Takoj po vojni je francoska kominformistična partija imela malone milijon članov, že leta 1949 samo še 786.000 in danes jih šteje komaj 600.000. Tudi število njenih volilcev se je v povojnih letih zmanjšalo za več kot 450.000. Nedavne volitve za senat so na primer pokazale, da je število njenih glasov padlo od 14 na 13 odstotkov. Prav tako stalno pada naklada francoskega kominformovskega tiska, ki je takoj po vojni znašala 2.616.000 ali 26% vsega francoskega tiska. Leta 1947 je bilo pod kominformovskim vplivom le še 22% francoskega tiska, lani pa samo še 16 odstotkov. Centralni organ KPF, „Humanité“, ki je imel leta 1946 400.000 dnevne naklade, je bil tiskan letos aprila samo še v 180.000 izvodih, toda še od teh je preko 40.000 obležalo pri razprodajalcih.

Tako ali slično bi lahko analizirali tudi razvoj kominformovskih partij po ostalih zapadno-evropskih in mnogih izvenevropskih državah. Isto velja predvsem tudi za KPÖ, ki praktično sploh ne pomeni nič več v avstrijskem javnem življenju. Tudi njene naročene in zapovedane akcije gredo mimo ljudstva, kar se je pokazalo tako pri smešni propagandi proti letalskemu mitingu v Celovcu kakor tudi pri poskusih, da bi organizirali nemire ob priložnosti obiska ameriškega zunanje ministra Achesona na Dunaju. Škoda za velike količine papirja, ki jih ob takih prilikah po nepotrebnem porabi za brezuspešno propagando.

Ameriški volilni izgledi

Vedno globlja razpoka v republikanski stranki

Po ameriških časopisih danes svetovna politika ne igra tolikšne vloge kot ugibanja in napovedovanja v zvezi z bližajočimi se kongresi obeh velikih strank, na katerih bodo delegati končno določili kandidata republikanske odnošno demokratske stranke za predsedniške volitve. Čeprav pri obeh strankah še ni jasno, kdo bo postal kandidat, se možnosti za izbiro vedno bolj zožujejo.

Sodeč po komentarjih ameriškega tiska je razdor med obema rivaloma v republikanski stranki skorajda dokončen in nič ne kaže, da bi prišlo med njima do morebitnega kompromisa na republikanskem kongresu, ki se bo začel 7. julija v Čikagu, zlasti ne po govorih o zunanji politiki, ki sta jih imela prejšnji ponedeljek in torek Taft in Eisenhower. Dočim je Taft ponovno trobil v svoj izolacionistični rog, se je Eisenhower zavzemal za tako bodočo zunanjo politiko ZDA, ki bi znala prepričati svet, da ZDA nikoli ne bodo brez zanimanja za usodo narodov, ki bi utegnili biti podjarmljeni od drugih narodov. Po vsem tem ni lahko previdevati, kdo bo na chikaškem kongresu zmagal: Taftov izolacionizem ali Eisenhowerjeva politika sodelovanja z ostalim svetom.

V pogledu na število pristašev med delegati na kongresu, ima nedvomno Taft boljše izgledi, ker ima do zdaj zagotovljenih 444 glasov, medtem ko Eisenhowerja do sedaj podpira le 388. Za kandidacijo pa je potrebnih najmanj 604 glasov, to se pravi, da se številni

delegati za kongres še niso odločili ne za enega, ne za drugega. Ako bi bili ti delegati, ki se še niso odločili, neposredni predstavniki republikanskih volivcev, bi postali Eisenhowerjevi izgledi brez dvoma zelo močni. Toda delegati na kongresu so politične osebnosti, ki so več ali manj navezane na krajevne organizacije svoje stranke, pri katerih ima spet le senator Taft dokajšen vpliv.

Taft je predstavnik konzervativnih republikancev in bi imel kot tak precejšnje težave, da doseže pri predsedniških volitvah samih absolutno večino. Prav tako si republikanska stranka gotovo ne želi, da bi v zadnjih desetih letih bila že četrtič poražena in zato potrebuje kandidata, ki bo znal združiti ameriški narod. To „čednost“ pa prinaša general Eisenhower mnogo bolj s seboj v volilno kampanjo kot senator Taft.

Spričo te globoke razpoke v vrstah republikancev ni čudno, ako raste optimizem v vrstah demokratov, pri katerih pa je izbira kandidata še povsem nejasna. V vedno večjem številu sicer podpirajo kandidacijo Stevensona, le ta pa se sam za kandidacijo še ni odločil, čeprav mu jo je polagal na srce tudi Truman. Nemale izgledi ima tudi nekdanji šef za Marshallovo pomoč Averell Harriman. Vsekakor pa med kandidati demokratske stranke ne gre toliko za nasprotujoča si politična gledanja, kot le za večji ali manjši ugled, s katerim naj bi ta ali oni potegnili za sabo čim več glasov.

Slovenska kmečka zveza skrbi za zboljšanje naših planin

V nedeljo, dne 29. junija 1952 je priredil Pokrajinski odbor Slovenske kmečke zveze svoj prvi planšarski dan na Mačenski planini, pri katerem sta sodelovala Deželni nadzornik za planine g. dr. Stephan Kulterer in Okrajni nadzornik za planine g. gradbeni svetnik ing. Mayer. Tega planšarskega dneva so se poleg lastnikov Mačenske planinske skupnosti udeležili tudi zastopniki lastnikov planin iz Zvabeka, Globasnice in Št. Jakoba ter študenti agronomije iz Ljubljane, ki vršijo v okviru Slovenske kmečke zveze svojo obvezno prakso.

Udeležence je na Mačenski planini v imenu Slov. kmečke zveze kot prirediteljice pozdravil tov. Blaž Singer in pričel planšarski dan s tem, da je ugotovil, da je v zvezi z živinorejo kot glavno proizvodno panogo našega kmetijstva pašništvo in planšarstvo odločilnega pomena. V pogledu na pašništvo in planšarstvo pa obstoja na slovenskem ozemlju cela vrsta perečih, često zelo zamotanih problemov. Današnji dan naj bi zato na eni strani nudil priložnost, da se ti problemi proučijo na Mačenski planini, na drugi strani pa naj bi dal udeležencem vpogled v organizacijo in probleme koroškega planšarstva v celoti ter v načine in oblike njegovega pospeševanja.

Ko je nato udeležence pozdravil tudi v nemškem jeziku in je načelnik Mačenske planinske skupnosti g. Tomaž Partl nakazal lastniška vprašanja in svojstvenosti te planine, se je pod vodstvom gospodov nadzornikov za planine pričel obhod in proučevanje naravnih svojstvenosti planine v pogledu na lego, vodne in talne razmere ter sestav ruše.

Po končanem obhodu je podal deželni nadzornik izčrpen referat o svojih vtisih na tej planini ter o nalogah, delokrogu in vidikih deželnega inspektorata za planine. Kot najbolj pereče probleme je referent pokazal lastniška vprašanja, vprašanja pastirjev in res plodno delo in skrb za planine s strani solastnikov planin. Obširno je na primerih gradenj v drugih delih Koroške govoril tudi o problematiki gradenj na planinah. Iz njegovih izvajanj smo spoznali zaostalost naših predelov tudi v planšarstvu. Tudi tukaj so glavni vzroki v

strankarski razdvojenosti naših kmetov in v hujskanju proti Slovencem v zadnjih desetletjih ter zaostalosti našega ljudstva kot rezultat manjkajočega gospodarskega šolanja in izobraževanja.

Mnogo se je med udeleženci razmišljalo vprašanje, kako zagotoviti stalne in tudi strokovno sposobne pastirje. S tem v zvezi je tov. Singer predlagal kombinacijo, po kateri naj bi se takozvani oskrbovalci sadnega drevja izšolali tudi v planšarskem poklicu, to je v oskrbi planin in živine na planinah ter mlekarstvu

in sirarstvu. S tem bi se bistveno izboljšalo pospeševanje tako sadjarstva, kakor tudi planšarstva; s polno zaposlitvijo tako usposobljenih ljudi v vaških skupnostih pa bi bilo v skupno korist rešeno tudi vprašanje pastirjev. Predlog je našel vsestransko odobravanje.

Planšarski dan SKZ na Mačenski planini je svoj namen, da odpre pot, po kateri bo tako za ureditev razmer na Mačenski planini kakor tudi po drugih planinah in pašiških mogoče iskati rešitev v prid in zadovoljstvo naših kmetov, v polni meri dosegel.

Študentski pevski zbor v Št. Jakobu

Št. Jakob v Rožu. — Silna vročina — za letos skoraj še nekaj popolnoma neznanega — je pripekala pretekle dni, ko smo se pripravljali na gostovanje znanega Akademskega pevskega zbora iz Ljubljane. Navadno Šentjakobčani zelo ljubimo slovensko pesem in kaj radi obiščemo vsako kulturno prireditv. Tako bi se gotovo tudi preteklo nedeljo, ko so nas obiskali dragi gostje — pevci, zbrali v lepem številu, da prislunemo vedno lepi in mehki slovenski melodiji. Toda prišlo je marsikaj vmes, kar je preprečilo tako udeležbo, kot bi jo zaslužil izvrstni pevski zbor. Ob istem času je bila namreč pevška prireditev na bližnjih Ledenicah, mnogi so bili zadržani vsled pogreba; tudi semenj v Št. Petru je napravil svoje, marsikdo pa se je po celotredenskem napornem delu na razgretih njivah in senožetih v nedeljo popoldne raje zatekel doma v senco, predno bi v opoldanski skorajda neznosni vročini hodil na Reko, kamor so vabili dokaj pozno nalepljeni lepaki.

Kljub temu pa udeležba za krajevno prireditev ni bila slaba, ko je tovariš Tone Amruš v imenu Slovenske prosvetne zveze in Slovenskega prosvetnega društva „Rož“ pozdravil pevce ter poslušalce. Dragim gostom — bratom iz Slovenije, ki so trenutno na počitnicah ob Vrbskem jezeru, je želel, da bi se prav dobro počutili pri nas na Koroškem in, ko se bo

do vračali spet domov, odnesli s seboj najlepše spomine na naše kraje, naše ljudi... Med navzočimi je posebej pozdravil tudi šefa zveznega urada FLRJ v Celovcu legacijskega svetnika Mitjo Vošnjaka, delegata zvezne vlade pri upravi jugoslovanske cone Svobodnega tržaškega ozemlja in znanega koroškega borca v NOB ing. Pavleta Žavcarja-Matjaža ter slovenskega pisatelja Antona Ingoliča.

Mlada črnooka pevka se je v imenu zbora s prisrčnimi besedami zahvalila za pozdrav, nato pa je 80 pevcev in pevk pod vodstvom dirigenta Radovana Gobca začelo izvajati prvi del koncerta: koroško oziroma ziljsko ohcet. Med posameznimi kriticami je govoril povezovalne besede tov. Tone Ljubič, ki je posebno v drugem in tudi v tretjem delu sporeda s svojo posrečeno šegavostjo podrl vse ovire, ki so prej mogoče še ločile zbor od publike.

Drugi del sporeda je obsegal slovenske narodne pesmi, začeli pa so ga s priljubljeno „Sm se rajtov ženiti...“ in tako ustvarili razpoloženje za zakonski prepri v pesmi „Ženka mi v goste gre“. Ko je škrjanček odpel svojo pesem, smo „V gozdu“ slišali lovski rog, ki nam je donel v ušesih še potem ko so pevci peli že naslednjo pesem „Zbadljivko“. Z obiskom na Vipavskem, kjer se toči znana kapljica, je bil zaključen drugi del.

V zadnjem delu so poleg nadaljnjih narodnih — med njimi tudi „Pesem o Zilji“ — zapeli tudi „Kolo“ in se s pesmijo „Jutri gremo v napad“ spomnili tistih dni, ko so tisoči naših zavednih ljudi odhajali v neenako borbo proti tujim nasilnikom, v krvavi boj za to, da bi se uresničile nesmrtno besede našega največjega pesnika dr. Franceta Prešerna, ki so jih pevci zapeli v zadnji pesmi „Zdravljici“:

„Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat dan,
da, koder sonce hodi,
prepri iz sveta bo pregnan,
da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak.“

Če so poslušalci pri posameznih pesmih navdušeno ploskali, potem se je odobravanje pri tej — žal zadnji — pesmi razvilo v pravi vihar, ki ni hotel ponehati. Še in še bi želeli poslušati, toda tudi pevci so bili vsled vročine že močno utrujeni. Ko smo se poslavljali, nas je obdajala le ena želja: da bi se še videli in slišali! Za nedeljsko popoldne, ki so ga nam tako bogato olepšali, pa smo pevcem hvaležni iz vsega srca. —rj.

Svetovna industrijska proizvodnja narašča

Svetovna industrijska proizvodnja, proizvodnja goriva, električne energije in surovin še nadalje stalno raste. Ze leta 1950 je bila za približno 50% višja kot 1937, v letu 1951 pa se je dvignila nadalje za eno šestino. Ravno tako se je dvignilo število zaposlenega delavstva v Zapadni Evropi, kakor tudi v ostalih izvenevropskih državah. Edina država, ki v industrijski proizvodnji ni dosegla predvojnega ravni, je Japonska.

Proizvodnja prehrabnih artiklov se je v glavnem dvignila, čeprav tega ne moremo reči za azijske države, pa tudi v Vzhodni Evropi je ostala pod povprečjem let 1934 do 1938.

Prav tako je porastla proizvodnja električne energije in nafte. Tudi proizvodnja surovin, splošno vzeto, je pokazala čeprav ne precejšen, pa vendar zmeren dvig z ozirom na leto 1937.

PO ŠIRNEM SVETU

Beograd. — Sredi julija se bodo sešli v Beogradu predstavniki Mednarodne banke in jugoslovanski finančni strokovnjaki. Ob tej priložnosti bodo obravnavali dodeljevanje druge tranše posojila, ki ga bo Jugoslaviji dobavila Mednarodna banka.

Haag. — Kraljica Julijana je povabila dr. Wilhelma Dreesa, predsednika dosedane koalicijske vlade in voditelja nizozemske stranke dela, naj prevzame nalogo sestave „vlade, ki naj bi imela zaupanje parlamenta“.

London. — V Angliji so začeli preizkušati čoln, ki naj bi prekosil svetovni hitrostni rekord vozil na vodi. Gre za motorni čoln na reakcijski pogon, ki so ga konstruirali sedem let. Doslej največja hitrost na vodi znaša 160 milj na uro in Angleži jo hočejo s čolnom na reakcijski pogon prekositi.

Pariz. — Skupina znanstvenikov OZN je sporočila, da bo boj proti kobilicam na Srednjem vzhodu kmalu končan s popolnim uspehom. Ostanki kobilic, ki so prežvele pokončavanje v aprilu in maju, bi lahko še napravili občutno škodo v Južni Arabiji, Abesiniji, Somaliji, Pakistanu in Indiji. V Izraelu kobilic ni več.

Rim. — Na seji italijanskega senata začetkom tega tedna so prebrali pismo predsednika senata De Nikole, v katerem ponovno potrjuje svojo ostavko. Njegov odstop kot predsednik senata je torej nasproti raznim drugim ugibanjem končno veljaven. Senat je vzel to na znanje ter bo imenoval novega predsednika.

Najvažnejše!

Za proslavitev četrte obletnice objave proslule informbirojevske resolucije proti Jugoslaviji, njenemu vodstvu in njenim narodom je glasilo informbiroja objavilo članek s pozivom vsem aktivistom kominformovskih partij, v kateremu je med drugim rečeno, da je v zadnjem času dober del „komunističnega tiska popustil v boju proti Titoizmu“. Med temi časopisi naj bi bili celo taki, ki izhajajo v „ljudskih demokracijah“ (beri: moskovskih satelitih). Nadalje pravi poziv, da je „internacionalistična dolžnost komunističnih in delavskih partij vseh dežel, da ojačijo borbo proti Titu ter skrbijo v partiji za to, da se poveča revolucionarna budnost in se pri odklonih načel leninizma-stalinizma (pri čemer je poudarek seveda v prvi vrsti na besedi „stalinizem“) ne usmiljeno postopa.“

*

Kremelski oblastniki in tvorcji vse gonje proti mali socialistični državi, novi Jugoslaviji, so torej spet enkrat javno priznali, katera je najvažnejša naloga za njihove petokolonaške partije po vsem svetu: ne borba za boljšo bodočnost človeštva, (to že davno ne več!) temveč neusmiljeni boj proti vsem in vsakemu, ki bi si drznil ali si je že drznil dvomiti v nezmotljivi „stalinizem“. Osebnostni prestiž Stalina in boj proti Titu je kominformistom prvo, vse to, kar piše v knjigah o socializmu pa z dneva v dan bolj in bolj pozabljajo in pretvarajo po svojih umazanih potrebah.

Kdo ima očka bolj rad?

Kakor se otroci dostikrat kregajo okoli tega vprašanja, tako otročje se vedejo tudi nekateri najvišji funkcionarji kominformovskih strank. Taka stvar se je pred nedavnim dogajala tudi v Švici. Pred več meseci je namreč prišlo med bivšim sekretarjem švicarske kominformistične partije dela Leonom Nicholom in njenim sedanjim sekretarjem Vincentom do močnih nasprotstev. Šlo je za to, kdo izmed njiju je bolj zvest Moskvi odnosno kateri bolj ljubi očka Stalina. Medsebojno osebno pričkanje in rivalstvo je torej poleg absolutne poslušnosti napram „nezmotljivemu“ eno izmed vodil v strankarski politiki visokih kominformovskih funkcionarjev.

Na nedavnem partijskem kongresu pa so Nichola spet povabili, naj se znova pridruži stranki. In sicer se je to zgodilo po nasvetu in na posredovanje italijanskih in francoskih kominformistov, ki so se kot „gostje“ udeležili kongresa. Pri tem je zanimivo, da je sedanji sekretar Vincent ob začetku kongresa še predlagal, da Nichola izključijo iz partije. Svoj predlog pa je spremenil šele med potekom kongresa na „nasvet“ gostov in je prišlo spet do pomirjenja med obema rivaloma.

Vesti iz Jugoslavije

OTVORITEV HIDROCENTRALE MOSTE

V nedeljo, 29. pr. m., na dan obletnice ustrelitve talcev pri železniškem mostu v Zirovnici, je bila v Mostah pri Zirovnici velika slovesnost ob začetku rednega obratovanja prvih dveh agregatov velike hidroelektrarne, ki je nov dokaz ustvarjalne sposobnosti nove socialistične Jugoslavije. Novo hidroelektrarno so hkrati izročili podjetju Savske elektrarne. Zjutraj je priredila Zveza borcev pri železniškem mostu slavnost v počastitev spomina žrtev nacističnega nasilja, ob 10. uri pa je bila slovesnost v Mostah. Obeh prireditev se je prebivalstvo Gorenjske udeležilo v velikem številu.

6000 MLADINCEV NA GRADBIŠČIH V BOSNI

Na velika gradbišča v Bosni in Hercegovini bo prišlo v juliju blizu 6000 mladincev, med njimi jih bo več kot polovica gradila cesto in železniško progo v Jablanici. V tej izmeni bo sedem srednješolskih in študentskih brigad iz Slovenije in 2 beograjski študentski brigadi. Slovenska mladina bo delala večidel v Jablanici. Razen teh brigad je prišlo po sporazumu s CK LM Bosne in Hercegovine do 1. julija v Jablanico tudi 1000 beograjskih mladincev, ki bodo sporazumno z železniškimi gradbenimi podjetji gradili normalnotirno progo Konjic—Jablanica. — Prva skupina 150 Beograjčanov je že prispela na to gradbišče.

IZBOLJŠANJE OBALNEGA PROMETA NA JADRANU

27. junija je dosegla jugoslovanska ladjedelska industrija nov velik uspeh. Jadranska linijska plova je izročila prometu prvo doma zgrajeno obalno potniško ladjo „Vladimir Nazor“, ki je pretekli teden priplula na Reko. Nova potniška ladja bo vozilačasno na brzi progi Reka—Kotor. Ladja ima prostora za 780 potnikov. Opremljena je z dvema švicarskima motorjema po 525 konjskih sil in razvi-

ja brzino 15 milj na uro. To je najhitrejša jugoslovanska ladja obalne plovsbe. Potovanje za Reke do Kotorja se bo skrajšalo za 1 dan in 1 noč. Nova ladja je izredno elegantne zunanosti ter je dolga 52, široka pa 8,5 metrov.

NAD 1000 INOZEMSKIH TURISTOV NA JADRANU

Turistična sezona na Jadranu je v polnem razmahu. Zanimivo je, da je v posameznih turističnih krajih relativno več inozemskih gostov, kakor se je moglo pričakovati. V Opatiji je sedaj 900 gostov, od tega 300 tujcev, v Crikvenici je od 500 gostov nad 100 tujcev, v Dubrovniku je med 1000 gosti 300 tujcev. Vsega skupaj je sedaj na Jadranu nad 1000 gostov iz inozemstva. Za mesec julij in avgust je prijavljenih še več skupin turistov iz inozemstva, tako da bodo na Rabu, v Opatiji, Crikvenici, Dubrovniku, Splitu itd., zasedeni vsi hoteli. Na razpolago pa so tudi sobe v zasebnih hišah.

Angleški laburisti proti naglemu oboroževanju Nemčije

Bivši laburistični minister in eden izmed prvakov angleške laburistične stranke, Hugh Dalton, je protestiral proti preneglemu oboroževanju Zapadne Nemčije. Naštel je vse enote, ki jih bo že v kratkem imela Zapadna Nemčija in izrazil svoj dvom nad tem, da bi ostala vsa stvar v zamišljenem okviru. Dalton je pripomnil, da nemški kontingenti v zapadno-evropski obrambi skupnosti pravzaprav ne bodo predstavljali nič drugega kot redno nemško vojsko, ki jo bo zelo težko ali pa morda celo nemogoče nadzirati. Vrhu tega se je Dalton še pritoževal proti prispevku, ki ga bodo morali dati britanski davkoplačevalci za opremo teh nemških sil ter izrazil mnenje, da bi se morali na vsak način potruditi, da bi prišlo do četvernih razgovorov s Sovjetsko zvezo glede nemškega vprašanja.

Najdržnejši pilot sveta

LETALO PRISTANE NA 3000 METROV VISOKIH GORSKIH GREBENIH

Pristati z letalom, ki ima namesto koles smuči, na vrhu gore, pokrite z debelo plastjo snega, je mnogo težje, kot bi kdo mislil. Tudi jaz sem to spoznal šele takrat, ko me je Barlow Call opozoril, da bova v nekaj hipih pristala na vrhu gore Wyoming v višini 3100 metrov. Končno je pilot izključil motor, da bi pristal, in smuči letala so zarezale široke brazde v skoraj dva metra visok sneg. Medtem ko je veter še vedno žvižgal ob kupoli letala, me je nenadni sunek opozoril, da sva pristala na enem izmed najtežjih mest za pristajanje v severovzhodnem delu Združenih držav.

Za Barlowa Calla, 28-letnega ameriškega pilota, ki je mojstrsko pristal že na nešteti zaslednih letališčih, niso taki pristanki nič novega. Že dve leti pristaja na zasneženih gorskih pobočjih in meri debeline snežne plasti. Na ta način lahko ocenijo količino vode, ki bo ob odjugu pridruvala v dolino. Zbiranje teh podatkov, ki se izkažejo navadno za zelo točne, služi za sestavljanje statističnih napovedi, bodisi državnih ali pokrajinskih, ki so zelo koristne za poljedelce, živinorejce, za rudarstvo in hidroelektrično industrijo, za promet na rekah in za vse, ki so kako koli odvisni od vodnih virov.

Bivši instruktor letalstva vojne mornarice ZDA Barlow Call je prvič pristal z letalom na neki gori leta 1948, ko je pregledoval področje, na katerega se je pozneje podala znanstvena odprava za sondiranje terena. Od takrat meri Call debelino snežnih plasti na štirih krajih, in to dvakrat na leto, v začetku marca in aprila. Vsakokrat izvede vse štiri polete v enem tednu. Za merjenje izgubi povprečno dva dni na vsakem kraju.

28. marca zjutraj sva odletela iz Aftona. To je bil prvi dan, ki se je zdel Callu primeren za polet. Obrnila sva se proti Blind Bullu in v višini 3000 metrov preletela strme vrhove, ki so raztreseni moleli kvišku po vsej pokrajini. Že po dvajsetih minutah leta nama je pričel pihati naproti veter in usmerila sva se proti kraju, ki ga je pilot določil za svoj pristane. Snežna površina je bila poledenela in posuta z ledeniškiimi grobljami. Pri prvem dotiku z njo sva ugotovila, da bi bil pristanek preveč tvegan in Call je s spretnim manevrom letalo takoj dvignil in iskal primernejše

mesto. Našla sva ga na jasi med strminami in vrhovi smrek. Pri prvem poizkusu se je izkazalo, da je sneg dovolj strjen in mehak. Call je šestkrat ali sedemkrat poskusil pristati. Pri vsakem poskusu je prevozil po tleh daljšo progno in vsakokrat skrbno nadzoroval vse instrumente na armaturni plošči.

Končno sva pristala in izstopila. Na noge svi si pripela krplice za hojo po snegu. Preden sva prišla na kraj, ki ga je Call izbral za merjenje, sva morala prehoditi skoraj kilometer dolgo pot.

Po vrintvi z merjenja sva odkrila, da se je

stanje snega izredno poslabšalo. Letalo se ni dalo premakniti. Ni nama preostalo drugega, kot da sva pričela s krplicami tlačiti vzletišče. Šele potem sva se lahko dvignila in zapustila gorski vrh.

Calla dobro poznajo v Ameriki zaradi njegove natančnosti in naravnost akrobatskih letalskih sposobnosti. O njem pripovedujejo stvari, da se človeku ježijo lasje. Vsako leto napravi vrsto težavnih poletov za državo ali zasebnike. Z letalom oskrbuje kraje, ki so zaradi snega in višine odrezani od ostalega sveta.

D. C.

Popotni utrinki iz kapelških grabnov

(Nadaljevanje s 3. strani)

nahajam na domači zemlji tako velike in slovite naše narodne žrtve, prevzame tako globoka in sveta spoštljivost, da se zamorem le s kratkimi, pristržnimi besedami posloviti od sedanega obdelovalca zemlje na nekoč Pasterkovem. Tudi gospodinji, bivši Pasterkovi ženi, se poklonim in stisnem rokice njenim ljubkim, plavolasim hčerkicam v pozdrav.

Tem temeljitejša gospodarstvenost in prostodušna razigranost nas prevzame pri Zgornjem Tavčmanu, kjer je obeh, gospodinje in gospodarja, vse samo razborita gospodarska naprednost. Kdo bi si mislil, da ti tu v kapelških hribovih govori gospodinja o danskih vzorih stavb, da gospodar orje in obarja že z motornim vravnim vlačilom! Skoraj celo popolne me zadržti ta tehnično tako napredna domačija.

Pozno popoldne, skoraj večer je že, ko se znajdem spet v dolini, pri Velfelnu. Po celodnevem potovanju se mi zdi, da sem dospel v oazo miru, ko se znajdem sam (ljudje so na polju pri spravljanju sena) v tako skrbno negovanem, skoraj mestno-gospodarskem Velfelnovem sadovnjaku, pri čebelnjaku. Toda o tem in o prijazni gostoljubni Velfelnovi materi drugič!

Ko se drugega jutra, potem ko smo še do cela obrali vse razne, resnične in namišljene bolezni, zdravnike in zdravnice (med drugimi tudi ranjko Žitnikovo Leno v Lepeni, ki je imela poseben telepatičen dar zdravljenja vseh bolezni, celo kačjega pika!) zopet počasi pomikam po bregu navzdol proti cesti, izrabim se priložnost, da se napotim v, ne vem zakaj, v neznanem kraju vedno vabeče me zadnje mesto pokojnih — tu v Železni Kapli tik ob cesti v zelenju in cvetju z mnogimi belimi brezami v bregu ležeče pokopališče.

Po motrenju in razbiranju napisov s tolikšnega števila tujih grobov se poklonim še spominu naših narodnih žrtev, med drugim Peršmanovi (Sadovnikovi) 25. IV. 1945 5 članski, po hitlerjevih umorjeni družini, Pasterkovim, Boltežarjevim in mnogim, mnogim

našim narodnim in (kakor se mi zdi!) malce pozabljenim žrtvam.

Je pač že tak mogoče tudi naš poklic oratarjev, v prosti, božji naravi živčih ljudi, da smo že bolj tesno povezani z mrtvimi kot različni drugi, od narave bolj oddaljeni poklici.

Francé Vernik

Vlak-torpedo na eni tračnici

Pred kratkim je dokončala skupina šestdesetih nemških inženirjev teoretične in začela s praktičnimi poizkusi za izdelavo vlaka, ki bi vozil samo po eni tračnici. Če bodo njihovi načrti doživeli uspeh, bi to pomenilo celo revolucijo v železniškem prometu. Cilj konstruktorjev je združitev prednosti železnice in letalstva: varnost in hitrost.

V poizkusne namene grade zdaj v bližini Kölna progó, ki bo ovalne oblike ter dolga 2 kilometra; medtem pa gradijo v tovarni tudi že vozove. Poizkusna proga in vozovi bodo v primeri z bodočim vlakom v razmerju 1 : 2,5.

Ta torpedo na tračnici se bo pomikal samo po enem jeklenem tirnem traku, ki je vgrajen v betonsko stezo, ta pa leži na štiri metre visokih stebrih, da bi se s tem zavarovali proti morebitnim prevračanjem ali iztirjenjem. Telo vozov se razteza na obeh straneh jeklene tirnice navzdol, tako da leži teža vlaka neposredno na tirnici. Predvidevajo dve vrsti pogona: električni ali s pomočjo motorja na notranje izgorevanje.

Če bo ta načrt uspel, bo prinesel veliko olajšanje za promet v milijonskih mestih, v katerih podzemski, niti nadzemski železnice kakor tudi avtomobilski promet niso v polni meri rešili preobremenitve prometnih arterij zlasti pred in po končanem delovnem času, ko so ulice tako rekoč zabite z vozili. Če bo tak vlak dosegel brzino, ki jo predvidevajo, bo lahko prevozil n. pr. razdaljo od Pariza do Berlina v približno dveh urah in razdaljo od Kölna do Carigrada v šestih urah.

Pričakujejo tudi, da bo „torpedo na tračni-

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Sreda, 2. julij:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 7.30 Pozdrav zate — 10.30 Mali koncert — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.30 Poročila. Objave — 14.40 Za podeželje — 15.30 Nova dunajska pesem — 18.00 Iz spominov nekega afriškega vojaka — 18.55 Avstrijska delavska oddaja — 20.45 Mi Štajerci — slušna igra — 22.15 Iz novih tonskih filmov.

Četrtek, 3. julij:

6.10 Za kmetijstvo — 7.15 Pestre melodije — 8.30 Pozdrav zate — 10.30 Mali koncert — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.10 Kar si želite — 14.30 Poročila. Objave — 14.40 Komoma ura — 15.00 Valčki Straussa — 15.30 Za gospodinje — 17.10 Popoldanski koncert — 18.45 Kmečka oddaja — 20.15 Koncert Münchenskih filharmonikov.

Petek, 4. julij:

6.10 Za kmetijstvo — 8.15 Kaj kuham danes — 8.30 Pozdrav zate — 10.45 Za podeželsko ženo — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.10 Kar si želite — 14.30 Poročila. Objave. Komentari — 14.45 Okno v svet — 15.45 Pogled v svet — 16.30 Ljudske melodije — 18.45 Kmečka oddaja — 19.15 Stare štajerske orgle — 20.15 Radijski oder: „François Villon“.

ci“ dosegel polno brzino že po 1 ali 2 kilometrih vožnje, prav tako se bo lahko zaustavljaj na najkrajših razdaljah.

Kakor pišejo nemški časopisi, se za ta načrt zanimajo v Ameriki, Avstraliji in Južni Afriki, iz česar lahko sklepamo, da je resen in izvedljiv. (Po „Tehnika narodu“)

Nakaznice za krmila ostanejo še naprej

V zvezi z novo urejenimi cenami za nekatere kmetijske pridelke je ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo izdalo odredbo št. 89, po kateri je tudi nakazilo krmil za dobavljene prašiče na novo urejeno.

Po tej odredbi je — kakor smo že v zadnji številki poročali — mogoče nakazila za pocenjena krmila, ki so bila izstavljena pred 1. julijem, zamenjati za krmila (koruza, Milokorn, pitovne krmne mešanice) do najpozneje 5. julija, to je vključno prihodnje sobote.

Od 1. julija naprej bo vsak kmetovalec, ki proda klavnega prašiča na trgu ali pa mesarju, dobil na podlagi potrdila o prodaji 200 kg koruske ali Milokorna na prašiča. V primeru, da predloži nakazilo za krmila v svrhu zakola za domače potrebe, bo dobil 150 kg koruske ali Milokorna. Kot predujem v te namene bo dobil 100 kg teh krmil, če bo podpisal v ta namen določeno obveznostno izjavo. Preostanek dobi, čim bo predložil nakazilo.

Vsi dosedanji v te svrhe uporabljeni obrazci izgubijo s 1. julijem svojo veljavo in bodo v nadomestilo izdani novi.

KINO PREDSTAVE

CELOVEC

Carinthia:

Od 4. do 7. julija:
Der Unsichtbare

Peterhof:

Od 4. do 7. julija:
Allotria in Florida, barvni film

KRIVA VRBA

2. in 3. julija:
SOS-Feuer an Bord

JUŠ KOZAK:

Beli mecesen

11

Vzklik groze je prihajal iz izbe. Potem je vse utihnilo. Le zarožljalo je, kakor da je nekdo stresel iz peharja.

Čakala sta. Odprlo se je zadnje okno in prikazala se je velika glava, ki je boječje mežikala v noč.

„Na ključ!“ je šepetal. „Pa tiho.“

Odklenil je. Tam pri oknu je sedel stari, pred njim je stala zelenka. Zdad ni več kričal. Šepetaje je vpraševal:

„Si sam?“

„Sam!“ Martina ni videl.

Nezaupno se je ogledoval. „Prej je bila pod oknom.“ Pričel se je križati. „Trkala je, trkala, sem dobro slišal. Kar se je prikazala svetla luč. Zbežala je. Moja Ana je pomagala. Vse bi pobrala. Težko prisluženo, prigarano, vse bo vzela!“

„Nič ni z njim!“ je šepetal Revež. Balant je ujel pritajeno govorjenje. Strah se mu je pojavil v očeh.

„Vidva sta zvezana z njo.“ Oči so sršele v onadva. „Okraši me hočete!“ Stisnil se je v kot in se s hrbtom naslonil na zid, kjer je bila vzdignjena omarica. „Proč. Proč! Vsi ste tatovi hudičevi sinovi!“ Stekleno so mu bleščale

oči, ko jih je uprl v Martina. „Ti, til!“ je hropel. „Ona je tvoja ljubal Revež, pridi sem!“

Revež je stopil k njemu. Stari ga je stisnil k sebi, da je komaj dihal. „Spravi ga iz hiše, ven iz moje čiste hiše tega lumpa, njegova ljuba je, pri njem leži. Okraši me hoče. Ne zapusti me, Revež! Veš, tiho, tiho, zgoraj spi ona!“ Po vsem životu je drgetal. Revež mu je prigovarjal, toda beseda ni našla ušes.

„Kar hočeš, ti dam, samo spravi ga proč. Kar hočeš, ti dam, ti pa spi pri meni. Nocoj me okrađejo. Ne zapusti me, ne zapusti, te prosim. Ti še ne veš, kakšen je svet. Vsak večer poizkušajo.“

Revež se je iz objema oziral na Martina. „Pojdil!“ mu je dejal, „saj vidiš, kako je. Pa spi zgoraj pri meni!“

„Kaj si rekel?“ je hropel Balant.

„Nič nisem dejal.“

Martin je zapustil krčmo. Stari je globoko vzdihnil, ko sta ostala sama.

„Zapri, zakleni! Postavi mizo pred vrata! Ti ne veš, kaj se godi. Zlodej je z njo. Revež, Ana je moj angel. Kako me brani. Zdad spi, tam zgoraj, le tiho, tiho.“ Sline so mu kapale iz ust, ko je komaj slišno govoril: „Pride, pride in se postavi tja sredi. Sleče se, do golega se sleče in pleše pred mano, grešna žival. Do tal se vije — k meni sili, po denarju grabi. Hudič je z njo, zmeraj je hudič. Potem se prikaže Ana, bela Ana, ta čista kot devica Marija, in spet je svetlo. Nič več ne hodim gori, da je ne zbudim. Naj spi revica!“

Revež je legel na klop in poizkušal zaspati. Težko se je boril s spancem v zatohli izbi. Dušilo ga je. Pri mizi je hreščal Balant. Revež se je ozrl vanj.

„S tiro je šlo. Bog ve, kam prileti? Ko bi vedel za tiste rože!“

Zdelo se mu je, da je že dolgo spal, ko ga je nenadoma prebudil tresk palice.

„Boš šla, boš šla!“ je rjulo v kotu. Oni je divje upiral oči. „Svinja, svinja, obleci se, obleci. Pri meni ne boš plesala naga!“

Razbijal je s palico ob mizo, da je grmelo po vsej hiši. „Fej, fej!“ Tako se je zmedel, da ni več vedel, kje ima blagoslovljeno vodo. Z zganjem je škropil proti nevidni prikazni. Z drugo roko pa je tiščal vrata v zidu.

Počasi se je umiril. Obsedel je z rokami uprt ob zid in čepel tako do jutra. Šele v jutranjem svitu se mu je duh umiril.

„Strašno pokoro mi je naložil bog. Z odprtimi očmi moram v greh gledati!“ je stokal. „Ti me odrešil!“

Revežu je postalo tesno pri duši. Hitro se je poslovil. „Vraga vedi, kaj je storil, da se mu je pamet zmešala?“ je premišljal in stopal hitro, da bi našel Martina. Tega ni bilo več v bajti.

Spodaj pri leščevju je srečal mater. Starka je nosila debelo mašno knjigo v belem robu.

„Martin!“ je vzkliknila, ko ga je zagledala. „Bog daj, mati!“

„Jezus, kam pa greš?“

„Vas sem počakal. Kako, mati?“

„Vse gre navzkriž. — Tone se bo ženil. Gražarjevo vzame. Pridna je, ampak drugače, bog nas varuj. Brez božjih zapovedi. Oče se je branil, zdad pa ne reče nič. S Smrekarjem je spet izgubil.“ Verno ga je pogledala od strani, kakor bi hotela nekaj zvedeti. Martin je molčal.

„Letos je bila Liza gori.“

„Je bila!“ je dejal Martin. „Gržina, tisti z lesom, se ženi tam. Jaz bom sekal pod Mokrico.“

Mati je globoko vzdihnila. Solzne oči so se upirale v cerkev, ki se je iz megle prikazala na hribu. Zvon se je oglašal iz mogočnega stolpa. Nedeljski mir je blažil zemljo in boleste ljudi.

„Martin, če boš hotel, pridi, bo že kako.“

„Mati, tiste moje stvari mi spravite. Pošljem ponje.“

Starica je obstala. Jok jo je premagal. „Martin, tako sem te imela...“ Ni mogla več. Naslonila se je na njegovo roko in si obrisala solze z rokavom. „Vse sem izgubila, kar sem imela.“

„Mati, ne jokajte, drugače ne more biti.“

Pred cerkvijo sta si segla v roko. „Stopi noter, Martin, zaradi mene!“

Odkril se je in ostal za vrati. Tam spredaj je klečala mati. Srce se je čutilo olajšano, ko se je zateklo k Njemu, Nevidnemu: „Za živino, za polje si poskrbel. Hva! ha! bogu, stradali ne bomo. Usmili se še nas, ki zd'hu'emo k Tebi. Daj ljudem mir in pokoj. (Dalje)